

Exam. Code : 103206

Subject Code : 1224

B.A./B.Sc. 6th Semester

HISTORY

(History of the Punjab (1799–1966))

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—100

Note :—(1) **Section A** : Attempt any **EIGHT** questions. Answer each question in about **50** words. Each question carries **2** marks.

(2) **Section B** : Attempt any **SIX** questions, at least **ONE** question from each unit. Each question carries **14** marks.

SECTION—A

1. Answer any **EIGHT** questions from the following :

- (i) Write a note on Metcalfe Mission.
- (ii) What was the tripartite treaty ?
- (iii) What do you know about Batai system ?
- (iv) What were the main causes of first Anglo-Sikh war ?
- (v) What were the aims of the Ahmadiya Movement ?
- (vi) What was Kamagata Maru ?

- (vii) Why did M.K. Gandhi start Quit India Movement ?
- (viii) Write a note on Nankana Sahib Tragedy.
- (ix) What was Attlee's Declaration ?
- (x) Explain the Graded Cut. 2×8=16

SECTION—B

UNIT—I

2. How did British intervention seize the Lahore Empire beyond the princely states of Malwa region ?
3. Discuss Ranjit Singh's policy towards agriculture, manufacture and trade.

UNIT—II

4. Discuss in detail the achievements of Board of Control (1849-53) in the Punjab.
5. Highlight the main activities and achievements of Nirankaris and Namdharis.

UNIT—III

6. Discuss the role of Naujawan Bharat Sabha in the freedom struggle of India.
7. Write a note on Central Sikh League, SGPC and Akali Dal.

UNIT—IV

8. How were communal politics responsible for the partition of Punjab ?
9. Write a detailed note on the making of Punjabi Suba.
6×14=84

(Punjabi Version)

- ਨੋਟ :— (1) ਭਾਗ ਓ : ਕੋਈ ਅੱਠ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਲਗਭਗ 50 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਉ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ।
- (2) ਭਾਗ ਅ : ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੋਈ ਛੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 14 ਅੰਕ ਹਨ।

ਭਾਗ—ਓ

1. ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਅੱਠ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਲਿਖੋ :
- (i) ਮੈਟਕਾਫ਼ (Metcalfe) ਮਿਸ਼ਨ ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
- (ii) ਤਿੰਨ ਪੱਖੀ ਸੰਧੀ ਕੀ ਸੀ ?
- (iii) ਬਟਾਈ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਬਾਰੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਹੈ ?
- (iv) ਪਹਿਲੀ ਐਂਗਲੋ-ਸਿੱਖ ਜੰਗ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਕੀ ਸਨ ?
- (v) ਅਹਿਮਦੀਆ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਕੀ ਸਨ ?
- (vi) ਕਾਮਾਗਾਟਾ ਮਾਰੂ ਕੀ ਸੀ ?

- (vii) ਐਮ. ਕੇ. ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਛੱਡੋ ਅੰਦੋਲਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ?
- (viii) ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਟਰੈਜਡੀ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
- (ix) ਅਟਲੀ (Attlee) ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀ ਸੀ ?
- (x) ਗਰੇਡਡ ਕੱਟ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। $2 \times 8 = 16$

ਭਾਗ—ਅ

ਯੂਨਿਟ—I

- ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨੇ ਮਾਲਵਾ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਰਿਆਸਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਲਾਹੌਰ ਸਾਮਰਾਜ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ?
- ਖੇਤੀਬਾੜੀ, ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨੀਤੀ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ—II

- ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ (1849-53) ਦੀਆਂ ਉਪਲਬਧੀਆਂ ਦੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
- ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ—III

- ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਨੌਜਵਾਨ ਭਾਰਤ ਸਭਾ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
- ਕੇਂਦਰੀ ਸਿੱਖ ਲੀਗ, ਐਸ. ਜੀ. ਪੀ. ਸੀ. ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਉਪਰ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।

यूनिट—IV

8. पंजाब की दंड लष्टी संप्रदायिक राजनीती किवें सिंभेवार सी ?
9. पंजाबी सुषा घण्टाउठ 'उे ँँक विसड्डुड नुँट लिखे।

6×14=84

(Hindi Version)

- Note :—**(1) भाग-क : कोई आठ प्रश्न करो। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर लगभग 50 शब्दों में करो। प्रत्येक प्रश्न के 2 अंक हैं।
- (2) भाग-ख : प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न का चयन करते हुए कोई छः प्रश्न करो। प्रत्येक प्रश्न के 14 अंक हैं।

भाग—क

1. निम्नलिखित में से किन्हीं आठ प्रश्नों का उत्तर लिखें :—
 - (i) मेटकालफ (Metcalfe) मिशन पर एक नोट लिखें।
 - (ii) त्रिपक्षीय संधि क्या थी ?
 - (iii) बटाई प्रणाली के बारे में आप क्या जानते हैं ?
 - (iv) पहले अंग्लो-सिख युद्ध के मुख्य कारण क्या थे ?
 - (v) अहमदिया आंदोलन के उद्देश्य क्या थे ?
 - (vi) कामागाटा मारू क्या था ?

- (vii) एम.के. गांधी ने भारत छोड़ो आंदोलन क्यों शुरू किया ?
(viii) ननकाना साहिब त्रासदी पर एक नोट लिखें।
(ix) एटली (Attlee) की घोषणा क्या थी ?
(x) ग्रेडिड कट की व्याख्या करो। $2 \times 8 = 16$

भाग—ख

यूनिट—I

2. ब्रिटिश हस्तक्षेप ने मालवा क्षेत्रों की रियासतों के अलावा लाहौर साम्राज्य को कैसे जल्त किया ?
3. कृषि, निर्माण और व्यापार की दिशा में रणजीत सिंह की नीति पर चर्चा करें।

यूनिट—II

4. पंजाब में नियंत्रण बोर्ड (1849-53) की उपलब्धियों की विस्तृत चर्चा करें।
5. निरंकारियों और नामधारियों की मुख्य गतिविधियों और उपलब्धियों को उजागर करें।

यूनिट—III

6. भारत के स्वतंत्रता संग्राम में नौजवान भारत सभा की भूमिका पर चर्चा करें।
7. केन्द्रीय सिख लीग, एस.जी.पी.सी. और अकाली दल पर नोट लिखें।

यूनिट—IV

8. पंजाब के विभाजन के लिए सांप्रदायिक राजनीति कैसे जिम्मेदार थी ?
9. पंजाबी सुबा बनाने के बारे में एक विस्तृत नोट लिखें।

6×14=84